

GÜNEY KAFKASLARDA GERİLİM DEVAM EDİYOR

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

Bu yazı, ilk olarak AVİM tarafından 4 Eylül 2024'te yayınlanan [İngilizce bir makalenin](#) Türkçe çevirisidir. Çeviri Ahmet Can Öktem tarafından yapılmıştır.

6 Ağustosta Azerbaycan basın kuruluşu Caliber.az, ABD Hava Kuvvetlerine ait iki Boeing C-17 askeri nakliye uçağının Ermeni başkenti Erivanın oniki kilometre Batısında bulunan Zvartnots havalimanına 2 ve 3 Ağustos tarihinde gizlice indiğini öne süren bir raporu yayınlamıştır. Rapora göre, Romanya ve bir Orta Doğu ülkesinden (Katar) kalkan uçaklar hem askeri teçhizat, hem de 30-50 ABD askeri personeli getirmiştir. Askeri teçhizat keskin nişancı tüfekleri, gece görüş cihazları, özel iletişim ekipmanları, zırhlar, saldırı amaçlı mini dronlar, küçük boyutlu mayınlar ve çeşitli mühimmattan oluşurken, ABD askeri personeli çoğunlukla Ermeni kökenli bireylerin yanı sıra, Slav ve Kafkas görünümlü bireylerden oluşuyordu. Raporda ayrıca Ermenistan Silahlı Kuvvetleri üniforması giymiş personelin Ermenistan Silahlı Kuvvetleri'nin Azerbaycan ve İran sınırındaki Zengezur'da bulunan askeri üssünde konuşlandırıldığı iddia edilmiştir. Caliber.az güvenilir kaynaklardan bilgi aldığını belirtmiştir. 12 Ağustos tarihli bir başka haberinde Caliber.az kuruluşu Ermenistan'daki ABD Büyükelçiliği'nin ABD ve Ermenistan arasındaki birlikte çalışabilirliği artırmak için tasarlanmış bir barışı koruma tatbikatı olan Eagle Partner 2024 [15-24 Temmuz tarihlerinde Ermenistan'da gerçekleştirilen Ermeni-Amerikan ortak askeri tatbikatı], 24 Temmuz'da başarıyla sonuçlanmıştır. Tüm ABD askeri teçhizatının ve personelinin Ermenistan'dan ayrıldığını teyit edebiliriz. açıklamasında bulunarak rapora cevap verdiğini anlatmıştır. Caliber.az bu açıklamanın, basın kuruluşunun iddiasına bir cevaptan ziyade, bir oyalama taktiğine benzediğini vurgulamıştır. ABD'nin Ermenistan Büyükelçiliğinin bu açıklaması, iddiayı açıkça yalanlamamıştır. Azeri medya kuruluşu tehditkâr bir üslupla, iddiasına ilişkin fotoğraflı kanıtlara sahip olduğunu ve gerekirse bunları yayınlayabileceğini yazmıştır. Azerbaycan yayın organları, askeri teçhizat ve personelin gizlice gönderilmesinin, 5 Nisan'da Brüksel'de AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula Von Der Leyen, ABD Dışişleri Bakanı Antony J. Blinken ve Ermenistan Cumhuriyeti Başbakanı Nikol Paşinyan'ın katıldığı AB-ABD-Ermenistan üst düzey toplantısında varılan gizli anlaşmanın bir parçası olduğunu ileri sürmüştür.

Azerbaycan'ın iddialarının gerçeği yansıtıp yansıtmadığını tespit etme imkânımız yok. Ancak, söz konusu iddiaların ciddiye alınması gereken bir gerçeği yansıttığı rahatlıkla söylenebilir. Bu gerçek, ABD/AB/bazı Avrupa ülkeleri ile Ermenistan arasında güvenlik/askeri alanda derinleşmekte olan ilişkiler ve Erivan'ın ABD, Fransa, Hindistan ve hatta İran gibi farklı kaynaklardan silah alımı yoluyla askeri kapasitesini güçlendirme politikasına ilişkin Bakü'nün artan şüphe ve endişeleridir. Bakü, Erivan'ın eski Dağlık Karabağ bölgesinin ve çevresindeki bölgelerin 2020 ve 2023 yıllarında 30 yıllık Ermeni işgalinden kurtarılmasının etkilerini bertaraf etmek amacıyla rövanşist bir politika izlediğine ısrar etmektedir. Bakü'nün Ermenistan'ın olası bir askeri teşebbüsünden/macerasından endişe duyması, Güney Kafkasya'da bölgesel istikrar ve barış için olumlu bir etken değildir. Bu durum, Ermenistan'ın güvenliği için de pek olumlu bir unsur sayılmaz.

Bu çerçevede, Erivan'ın silahlanma politikasını açık ya da örtülü/doğrudan ya da dolaylı olarak destekleyen - dolayısıyla Ermenistan'daki rövanşist sertlik yanlılarını isteyerek ya da istemeyerek yüreklendiren - ABD/AB ve Fransa ve Almanya gibi Avrupa ülkelerinin geri adım atıp politikalarının sonuçlarını düşünmeleri tavsiye edilebilir.

Batılı aktörlerin temel niyetinin, Rusya'yı çevreleme politikalarının bir parçası olarak Rusya'nın güneyinde yeni bir uydu yaratmak olduğu görülebilir. 2020/2023 sonrası Ermenistan'daki ideolojik ve sosyo-politik durum, Batılı ülkelerin bu politikayı yürütmesi için çok verimli/uygun bir zemin sağlamaktadır. Dolayısıyla, Batılı aktörlerin, 2020'de Ermenistan ve Azerbaycan arasında yaşanan 44 günlük savaş sırasında Ermenileri korumadığı iddiasıyla yüzyıllardır hamileri olan Rusya tarafından hayal kırıklığına uğratılan Ermeni şahinlerini destekleyerek bu fırsatı değerlendirmek üzere harekete geçmeleri anlaşılabilir bir durumdur.

Ancak Batı'nın bu taktiğindeki sorun, Batı'nın Ermenistan'a verdiği dengesiz desteğin, özellikle de askeri alandaki iş birliğinin Azerbaycan'da ABD/ABye yönelik şüpheciliğe yol açmasıdır. Bunun bir sonucu da Bakü'nün Güney Kafkasya'da Batı etkisine karşılık verebilecek/giderebilecek taraflarla ilişkilerini güçlendirme arayışıdır. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in geçtiğimiz günlerde Azerbaycan'a yaptığı iki günlük ziyareti, Bakü'nün BRICS'e katılma isteğini açıklaması ve Temmuz ayında stratejik ortaklık kurulmasına ilişkin Azerbaycan-Çin ortak açıklamasında örneklendiği üzere, Bakü ve Pekin arasında giderek artan ilişkiler bu eğilimin göstergeleri olarak görülebilir. Kısacası Batı, Ermenistan'ı Güney Kafkasya'daki yeni ortağı yapmaya yönelik adımlar atarken, bölgede çok daha fazla ekonomik, siyasi ve stratejik öneme sahip bir ülke olan Azerbaycan'ı bir kenara itmektedir.

Bu stratejik bir yanlış hesaplama mı? Öyle görünmektedir. Dahası, Gürcistan örneğinden yola çıkarak, Batı'nın Ermenistan'a yapmakta olduğu siyasi yatırımın uzun vadede beklenen getiriye sağlayıp sağlamayacağını zaman gösterecektir. Ancak, Batı'nın yanlış hesaplamasının basit bir teknik hata olmadığı anlaşılmalıdır. Yanlış hesaplama daha ziyade ideolojik/siyasi bir çarpıtmanın sonucudur. Özünde üstünlükçü bir dünya görüşüne sahip olan Batı, eşit ortaklar yerine vasallar aramaktadır. Boyun eğenler Batı'nın gözdeleri haline gelirken, böyle bir hiyerarşik ilişkiye karşı çıkanlar genellikle bedel öder. ABD/AB/bazı Avrupa ülkelerinin Güney Kafkasya ve ötesine yönelik bazı politikalarını anlamak için bu

rahatsız edici gerçeği hesaba katmak gerekir.

*Fotoğraf: news.az

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "GÜNEY KAFKASLARDA GERİLİM DEVAM EDİYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 36. Eylül 10. Erişim Mayıs 08, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/YORUM-GUNEY-KAFKASLARDA-GERILIM-DEVAM-EDIYOR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır